

Raadsvoorstel: Z/26/808563/D-1029348
Onderwerp: Zienswijze Jaarstukken 2025, Begroting 2027
en meerjarenbegroting 2028-2030 van GR Waardlanden

Datum: 19 mei 2026
Portefeuillehouder: Mark de Boer
I&O: 4 juni 2026
B&A/ Raadsvergadering: 18 juni/2 juli 2026
Opsteller: Team Stadsontwikkeling
Geeft voorstel begrotingswijziging: Nee

Onderwerp:
Zienswijze Jaarstukken 2025, Begroting 2027 en meerjarenbegroting 2028-2030 van GR Waardlanden.
Voorstel:
Wij stellen u voor: <ol style="list-style-type: none">1. Met bijgevoegde zienswijze (D-1029113) te reageren op Jaarstukken 2025, Begroting 2027 en meerjarenbegroting 2028-2030;2. De financiële gevolgen van de begroting 2027 van GR Waardlanden voor afvalinzameling en afvalverwerking ad € 664.000 en de gevolgen voor de herziene dienstverleningsovereenkomsten ad € 435.000 inclusief de dekking uit de tarieven Afvalstoffenheffing en Riolering ad € 724.000 te betrekken bij de Perspectiefnota 2027.
Aanleiding:
<p>Recent ontvingen wij van het bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Waardlanden de Jaarstukken 2025 en de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2030. Volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen heeft de gemeente de gelegenheid in de ontwerpfase een zienswijze in te dienen op deze documenten.</p> <p>Het belang van de gemeente is via een zienswijze invloed uit te oefenen op het (financiële) beleid van de gemeenschappelijke regeling Waardlanden. Daarmee geeft de raad uitvoering aan zijn controlerende en kaderstellende taken.</p> <p><u>Kern Jaarstukken 2025</u></p> <p>De Jaarstukken 2025 sluiten met een positief saldo van € 267.000 vóór mutaties in de reserves en € 342.000 na mutaties in de reserves. Voorgesteld wordt om deze middelen toe te voegen aan de algemene reserve om het eigen vermogen van Waardlanden te verhogen om de eigen weerstandscapaciteit van Waardlanden te versterken. De weerstandsratio komt hiermee ultimo 2025 op 1.0. Daarmee wordt voldaan aan de in de tabel 'ratio weerstandsvermogen' in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, waarin gestreefd wordt naar een ratio tussen 1,0 en 1,4.</p> <p>Inmiddels hebben we een tweede jaar na de invoering van Diftar achter de rug en inmiddels wordt voor het tweede achtereenvolgende jaar de positieve resultaten zichtbaar.</p> <p>Tijdens de vorig jaar gehouden raadsbijeenkomsten in het voor- en najaar heeft u daarvan ook kennis kunnen nemen. Tijdens die algemene bijeenkomsten heeft Waardlanden ook de uitkomsten van de evaluatie van de strategienota gedeeld. Aan de hand van de conclusies uit deze evaluatie, zijn de mogelijke vervolgacties gezamenlijk erkend.</p> <p>Vervolgens is er opdracht verleend aan het deskundig bureau Avalon om te bezien op welke wijze hier invulling aan kan worden gegeven. Dit onderzoek is uitvoerig besproken in de gezamenlijke</p>

radenbijeenkomsten en tijdens een afzonderlijke I&O sessie met uw raad op donderdag 11 december 2025. Afgelopen 3 juni vond de eerste radenbijeenkomst van dit jaar plaats en die stond onder andere in het teken van de herijking van het nieuwe beleid, dat in het voorjaar van 2027 door de afzonderlijke raden zal worden vastgesteld. Verder bent u bijgepraat over de ontwikkelingen binnen de GR Waardlanden.

Kern Conceptbegroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2030

Het gemiddelde tarief voor de afvalinzameling en afvalverwerking (met Diftar) stijgt in 2027 met 10,7 % van € 332,93 naar € 368,47 ten opzichte van de begroting van 2026.

Deze verhogingen zijn voornamelijk toe te schrijven aan de stijgende personeelskosten en de hogere verwerkingskosten van de verschillende afvalstromen.

Los van het bovenstaande, hebben de afgelopen jaren vooral in het teken gestaan van de uitvoering en doorontwikkeling van het strategisch afval- en grondstoffenbeleid. Met de vaststelling en daaropvolgende uitvoering van de strategienota 2021-2025 inclusief het daaraan gekoppelde Diftar zijn flinke stappen gemaakt. Maar we zijn er nog niet. In 2026 wordt gewerkt aan een nieuw visiedocument met een daaraan gekoppeld uitvoeringsplan. Deze vormen gezamenlijk het fundament voor de verdere transitie naar een circulaire economie, waarin Waardlanden zich zal ontwikkelen als ketenregisseur en kennispartner voor gemeenten en haar inwoners.

Strekking van de zienswijze op de Jaarstukken 2025 en concept-begroting 2027 en Meerjarenbegroting 2028-2030.

Akkoord te gaan met de Jaarstukken 2025, inclusief de voorgestelde resultaatbestemming, te weten de toevoeging van het volledige jaarresultaat van € 342.000 aan de algemene reserve van Waardlanden.

Ten aanzien van de aanbestedingsbrief constateren we dat er geen volledig beeld wordt gegeven van de toenemende kosten, maar slechts een opsomming van de extra kosten door externe factoren. De groei aan kosten is substantieel en dat vraagt hierover transparant te communiceren.

Tijdens de afgelopen radenbijeenkomsten zijn wij bijgepraat over de uitdagingen van Waardlanden en de inspanningen die nodig zijn om de organisatie robuust en toekomstbestendig te maken. Daarnaast worden er steeds meer eisen gesteld aan de afvalbranche, bijvoorbeeld op het gebied van milieu en veiligheid. We snappen dan ook de wens om uitbreiding van specifieke kennis. De omvang van de gevraagde uitbreiding heeft ons wel onaangenaam verrast en roept bij ons de vraag op of de benodigde interne organisatie (overhead) nog voldoende in verhouding staat tot de omvang en dienstverlening van de gemeenschappelijke regeling Waardlanden.

Aan het bestuur van Waardlanden willen we daarom twee zaken ter overweging meegeven. Allereerst roepen wij op om deze uitdagingen niet alleen op te lossen met een grotere organisatie, maar ook te zoeken naar versterking en efficiency door slim samen te werken met andere partijen in de afvalbranche en de deelnemende gemeenten. Als tweede vragen wij om deze versterking van de organisatie aan te grijpen om met voorrang aan de slag te gaan met projecten die gericht zijn op kostenbesparing, denk bijvoorbeeld aan het rijden op vulgraad en tijdsblokken op de milieustraat. De kosten van het nieuwe afvalbeleid zijn immers voor de baten uitgegaan maar moeten we nu wel gaan realiseren.

Ten aanzien van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) willen wij in de zienswijze het volgende opmerken. De in de begroting 2027 opgenomen bedragen zijn nog prematuur, deze zijn immers nog niet met Waardlanden overeengekomen. Onze instemming met de begroting 2027 van Waardlanden moet daarom niet verward worden met de instemming over de nog af te sluiten DVO's.

We vragen Waardlanden vriendelijk doch dringend om deze herziening uiterlijk oktober 2026 met ons af te

ronden (zodat wij de gevolgen tijdig kunnen verwerken in onze tarievenverordening 2027) en de gevolgen (indien nodig) te verwerken in een begrotingswijziging. Zo voorkomen we vervelende verrassingen voor alle betrokken partijen.

Beoogd effect:

Het belang van de gemeente is om via een reactie/ zienswijze op de planning- en control documenten invloed uit te oefenen op het financiële beleid van Waardlanden. Daarmee geeft de raad uitvoering aan de controlerende en kaderstellende taak.

Argumenten:

Jaarstukken 2025

1.1 Het kalenderjaar 2025 stond in het teken van stabilisatie en verder versterken van de organisatie.

Na de transitiejaren inclusief invoering van Diftar-systeem op basis van de in juni 2021 vastgestelde Strategienota 2021-2025 'Samen voor een afvalvrije en schone gemeente' is het afgelopen jaar gewerkt aan een solide basis voor de toekomst van Waardlanden. Tegelijkertijd zijn er opnieuw stappen gezet in het verminderen van restafval en het verbeteren van afvalscheiding. Het restafval daalde van 133 kilo per inwoner in 2024 naar 129,5 kilo in 2025. Dat is inclusief het naar de Afvalbrengrstations gebrachte grof huisvuil. De ingezette lijn richting maximaal 100 kilo per inwoner is daarmee voortgezet.

Concept-begroting 2027 en meerjarenraming 2027-2029

1.1 De huidige Strategienota is geëvalueerd en voor een volgende stap om te komen tot een meer circulaire toekomst is een nieuwe regionale visie met een uitvoeringsplan gewenst.

De Strategienota 2021-2025 is met een jaar verlengd en geldt dus tot het einde van dit kalenderjaar. Op basis van de gehouden evaluatie, is gestart met een nieuwe regionale visie met uitvoeringsplan. In deze toekomstige plannen zal de koers om te komen tot een circulaire toekomst en de daarin te stellen doelen. Allereerst wordt gewerkt aan een eerste uitvoeringsplan voor de jaren tot en met 2030. Aansluitend wordt er een voor de periode 2030-2034 een tweede uitvoeringsplan gemaakt.

De met bovenstaande werkzaamheden gemoeide kosten zijn reeds gereserveerd en zullen niet ten laste van de begroting komen.

1.2 Gezonde financiële huishouding

De afgelopen jaren heeft Waardlanden gericht gewerkt aan het versterken van de financiële positie. Door strakke sturing, bewuste keuzes en continue monitoring is de organisatie erin geslaagd de financiële huishouding op orde te brengen. Met andere woorden: Waardlanden is beter in control gekomen.

1.3 Noodzakelijke doorontwikkeling

Door de directie van Waardlanden wordt wel ingezien dat een verdere doorontwikkeling noodzakelijk is. Met name binnen de bedrijfsvoering is het nodig om de basis structureel op orde te brengen. Uiterst essentieel om toekomst bestendig te blijven en te kunnen blijven voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

Voorbeelden daarvan ontwikkelingen van belangrijke ondersteunende functies zoals ICT, KAM (= Kwaliteit, Arbo en Milieu/ veiligheid), Human Resources, Inkoop en Directiesecretaris. Waardlanden geeft aan dat juist in de verbinding tussen genoemde disciplines de sleutel ligt tot een toekomstbestendige en professioneel ingerichte organisatie. Digitalisering neemt hierin een centrale positie in. Om effectief te kunnen sturen, dienstverlening te verbeteren en inwoners beter te bedienen, is data gedreven werken essentieel. Dit vraagt om structurele investeringen, in ICT, beheer en ondersteuning. De vervanging van het huidige AfvalRIS-systeem is meer dan noodzakelijk, maar biedt ook kansen.

1.4 Externe ontwikkelingen en onzekerheden

Verder bepalen externe omstandigheden in hoge mate de financiële positie van Waardlanden. Wereldwijd is er onrust en dat heeft geleid tot grillige prijsontwikkelingen, vooral op het gebied van brandstof en dus van invloed op de kosten voor de afvalinzameling en transportkosten. Daarnaast ziet Waardlanden een structurele stijging in de personeelslasten. Werd in de begroting van 2026 nog uitgegaan van een indexering van 2,5%, laat de meest recente circulaire van het gemeentefonds met 5,7% een veel hoger percentage zien. Een ontwikkeling die ook doorwerkt in de loonkosten van Waardlanden en daarmee in de begroting. Ook ontwikkelingen op de grondstoffenmarkt, verwerkingskosten en energievoorziening blijven onzeker en leiden vaak tot financiële schommelingen.

1.5/2.1 De optelsom leidt tot onvermijdelijke stijging van de kosten.

De hierboven genoemde externe ontwikkelingen tot een onvermijdelijke stijging van de onbeïnvloedbare kosten van in totaal € 1.765.000. Daarnaast zorgen onder andere de salarislasten als gevolg van de personeelsuitbreiding van 6,56 fte voor de duurzame versterking van de bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling voor substantieel hogere lasten in de begroting. Per saldo stijgen de totale lasten voor Waardlanden 2027 met € 3.971.000 ten opzichte van de jaarschijf 2027 uit de meerjarenbegroting 2026-2029 van Waardlanden. Hiervan komt 26% ten laste van de gemeente Gorinchem. Deze kosten kunnen we deels toerekenen aan het afvalstoffentarief en het tarief voor rioolbelasting, welke zullen landen in de legesverordening die in december 2026 aan de raad wordt voorgelegd.

Tijdens de radenbijeenkomst van 3 juni jongstleden heeft u informatie ontvangen op de gewenste personele uitbreidingen en de daarmee gepaard gaande bedragen, zoals opgenomen in de nu voorliggende stukken.

Risico's:

1.1/2/1 Er ligt een nadrukkelijke relatie met de risico's zoals in het raadsvoorstel en de zienswijzenbrief.

Tijdens de I&O van 4 juni 2026 krijgt u een risicomatrix ter bespreking voorgelegd.

Financiën:

Jaarstukken 2025

Met de toevoeging van het hele rekeningresultaat van € 342.000 aan de Algemene reserve komt de ratio weerstandsvermogen op 1,0. Dit is volgens het besluit van het bestuur om te streven naar een weerstandsratio van 1,0 waarmee we in de beoordelingstabel van de VNG in de categorie 'voldoende' vallen. Zie verder ook de bijlage "Samenvatting weerstandsratio aangepast met indexen".

Concept-begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030

De totale lasten, in casu de afvalinzameling en de -verwerking en de DVO's 2027 nemen voor Waardlanden toe met € 3.971.000 ten opzichte van de jaarschijf 2027 uit de meerjarenbegroting 2026-2029 Waardlanden. Dit heeft de volgende consequenties voor de tarieven die Waardlanden bij de deelnemende gemeenten in rekening brengt:

Het tarief voor afvalinzameling gaat van € 272,73 naar € 304,88.

Het tarief voor afvalverwerking gaat van € 84,45 naar € 95,87.

Het totale tarief gaat vervolgens van € 332,93 in 2026 naar € 368,47 in 2027. Een stijging van 10,7%.

Kostendekkendheid tarieven

De bovenstaande tarieven maken deel uit van de tarieven van de gemeentelijke Afvalstoffenheffing die de gemeente Gorinchem per aansluiting in rekening brengt bij haar inwoners. De tarieven worden verwerkt in de belastingverordeningen die in december 2026 aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd. Hierbij wordt opgemerkt dat de tariefontwikkeling plaatsvindt op basis van kostendekkendheid. Dit is één van de grondslagen van de begroting en meerjarenraming van Gorinchem.

Dienstverleningsovereenkomsten

Dit jaar hoopt Waardlanden de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) te herzien. De financiële consequenties daarvan zijn nog niet bekend en zullen worden verwerkt in een begrotingswijziging van Waardlanden en aansluitend in de gemeentelijke begroting c.q. tarieven. Zoals gebruikelijk zullen de tarievenverordeningen worden vastgesteld in de raadsvergadering van december 2026, waarin dan ook een standpunt wordt ingenomen over de door Waardlanden voorgestelde verhoging van het variabele tarief.

Participatie:
Niet van toepassing.
Communicatie:
De reactie van uw raad op de Jaarrekening 2025, de Begroting 2027 en de Meerjarenbegroting 2028-2030 maken we schriftelijk kenbaar aan het bestuur van de GR Waardlanden via bijgevoegde zienswijzenbrief.
Duurzaamheid:
Niet van toepassing.
Vervolgproces:
Door middel van tussentijdse rapportages monitoren we of Waardlanden de beleidsdoelstellingen haalt en of zij werkt binnen de gestelde financiële kaders van de begroting. Op deze wijze signaleren wij afwijkingen vroegtijdig en kunnen wij nodig bijsturen. De controleverklaring zal via de lijst van ingekomen stukken ter beschikking worden gesteld.
Bijlagen:
De stukken zijn geplaatst in IBABS en op de lijst ingekomen stukken. Bijlage 1: Aanbiedingsbrief Jaarrekening 2025; Bijlage 2: Jaarrekening 2025; Bijlage 3: Aanbiedingsbrief Begroting 2027; Bijlage 4: Zienswijzenbrief aan bestuur GR Waardlanden.

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 19 mei 2026,

Gelet op de wettelijke bepalingen,

Besluit:

1. Met bijgevoegde zienswijze (D-1029113) te reageren op Jaarstukken 2025, Begroting 2027 en meerjarenbegroting 2028-2030;
2. De financiële gevolgen van de begroting 2027 van GR Waardlanden voor afvalinzameling en afvalverwerking ad € 664.000 en de gevolgen voor de herziene dienstverleningsovereenkomsten ad € 435.000 inclusief de dekking uit de tarieven Afvalstoffenheffing en Riolering ad € 724.000 te betrekken bij de Perspectiefnota 2027.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 2 juli 2026

Griffier,

{{esl:Signer1:signature:size(200,50)}}

Voorzitter,

{{esl:Signer2:signature:size(200,50)}}